

**Recenzja pracy doktorskiej lek. Moniki Karlikowskiej-Skwarnik
pt. „Zakażenia krętkiem bladym o matki – analiza aktualnych praktyk diagnostyczno-
terapeutycznych i propozycja nowego standardu postępowania”**

Kiła, choroba wywoływana przez krętka bladego, nadal stanowi istotny problem zdrowotny, szczególnie w populacji w wieku reprodukcyjnym. Pomimo faktu, że dostępne są metody skutecznego leczenia tego zakażenia bakteryjnego, to zaniechanie badań profilaktycznych i przesiewowych oraz utrudniony dostęp do leczenia sprawia, że w ostatnich latach przybywa osób zakażonych tą bakterią. Choć wśród osób zakażonych dominują mężczyźni, to ostatnie lata wskazują także na wzrost częstości zachorowań wśród kobiet, co przekłada się również na częstsze rozpoznawanie kiły u kobiet ciężarnych oraz kiły wrodzonej. Warto przy tym zaznaczyć, że kiła pozostaje jedną z głównych przyczyn martwych urodzeń oraz zgonów w okresie noworodkowym na świecie, pomimo wysiłków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i uruchomienia globalnego programu mającego na celu eliminację kiły wrodzonej. Problem kiły dotyczy również społeczeństwo i opiekę zdrowotną w Polsce. Od lat zwraca się uwagę na problemy dotyczące ustalenia faktycznej zapadalności na kiłę w związku z niedostatecznym raportowaniem zakażeń krętkiem bladym oraz zmniejszeniem liczby wykonywanych badań przesiewowych. Problem pogłębiany jest przez stosunkowo niski poziom edukacji seksualnej, praktyczny brak poradni wenerologicznych zajmujących się tym schorzeniem oraz niechęć jednostek podstawowej opieki zdrowotnej do parenteralnego podawania penicyliny, antybiotyku, który zapewnia wyleczenie zakażenia krętkiem bladym. Mając powyższe na względzie uważam, że podjęte przez Doktorantkę badania mające na celu analizę aktualnych praktyk diagnostyczno-terapeutycznych dotyczących zakażenia krętkiem bladym wśród kobiet ciężarnych i dzieci urodzonych przez kobiety chorujące na kiłę, są w pełni zasadne, mają duże znaczenie poznawcze oraz pozostają bardzo ważne z punktu widzenia zdrowia Polaków.

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska ma układ typowy dla tego typu prac naukowych. Maszynopis liczy 129 stron i składa się ze Spisu treści, Wykazu użytych skrótów, Wprowadzenia, Celów pracy, opisu Grupy badanej i zastosowanych metod badawczych,

Wyników, Dyskusji, Podsumowania, Wniosków, Streszczenia pracy w języku polskim i angielskim oraz Spisu piśmiennictwa obejmującego 88 pozycji oraz Spisu fotografii, tabel i wykresów. Rozprawa została przygotowana bardzo starannie, przejrzysta i jest napisana poprawną polszczyzną; podział tekstu na podrozdziały porządkuje go i ułatwia czytelnikowi zapoznanie się z poszczególnymi fragmentami rozprawy doktorskiej. Ponadto w pracy zamieszczono 41 zestawień tabelarycznych, 4 fotografie i 10 wykresów, które stanowią ważne uzupełnienie opisu metod badawczych i uzyskanych wyników badań.

We wprowadzeniu, które obejmuje 43 strony maszynopisu, Autorka rozprawy szczegółowo zapoznaje czytelnika z epidemiologią kiły w Polsce i na świecie, zamieszcza opis krętka bladego oraz objawów klinicznych i naturalnego przebiegu tego zakażenia, a także szczegółowo zaznaja czytelnika z zasadami diagnostyki i leczenia kiły. Na uwagę zasługują także podrozdziały poświęcone specyfice kiły u kobiet ciężarnych oraz kiły wrodzonej. Oceniając tę część rozprawy doktorskiej należy uznać, że stanowi ona wręcz doskonałe wprowadzenie do dalszych części rozprawy doktorskiej i w pełni uzasadnia sformułowane przez Doktorantkę hipotezy i cele badawcze. Należy podkreślić, że Wprowadzenie stanowi oryginalne podsumowanie aktualnego stanu wiedzy na temat kiły i powiązanych problemów zdrowotnych, wprowadza czytelnika w tematykę badań podjętych przez Doktorantkę oraz pozwala zrozumieć znaczenie podjętego tematu rozprawy doktorskiej. Ta część pracy dowodzi, że Doktorantka swobodnie porusza się w piśmiennictwie fachowym, umiejętnie je analizując i adekwatnie przedstawiając uzyskane przez innych autorów wyniki badań. Dokonane we wprowadzeniu podsumowanie aktualnego stanu wiedzy na temat kiły nie tylko stanowi wstęp do dalszych etapów rozprawy doktorskiej, ale jest także bogatym źródłem wiedzy klinicznej dla praktykujących lekarzy i jako takie powinno zostać opublikowane jako odrębny artykuł przeglądowy w piśmiennictwie fachowym.

W oparciu o dokonany we Wprowadzeniu przegląd piśmiennictwa Doktorantka sformułowała 7 hipotez badawczych, które poddane zostały weryfikacji na dalszych etapach prowadzonych badań. Choć sformułowane hipotezy badawcze są słuszne, to mając na względzie podjętą metodologię badawczą oraz populację, jaka została zbadana, uważam, że hipoteza 2, jakoby „większość kiły wśród kobiet wykrywana jest w okresie ciąży” jest trudna do zweryfikowania i nieco odbiegająca od głównego nurtu badawczego podjętego w rozprawie. Powyższa opinia nie umniejsza jednak w żadnym wypadku znaczenia i istoty postawionych przez doktorantkę celów badawczych.

Badaniem objęto dane uzyskane podczas prowadzenia nadzoru nad niemowlętami urodzonymi w latach 2006-2020 przez matki, u których rozpoznano zakażenie krętkiem bladym. Łącznie badaniem objęto 224 dzieci, w przypadku których wykonano diagnostykę w kierunku kiły wrodzonej, jednak z uwagi na braki dokumentacji medycznej liczba ta ostatecznie została ograniczona do 174 pacjentów, w tym 8 dzieci, u których rozpoznano kiłę wrodzoną, oraz 166 pacjentów, u których zakażenie wrodzone zostało wykluczone. Wszystkie uzyskane wyniki poddano analizie statystycznej z zastosowaniem odpowiednio dobranych testów statystycznych. Oceniając opis metod badawczych recenzent odczuwał jednak pewien niedosyt. Autorka powinna nieco dokładniej określić zakres pozyskiwanych danych klinicznych – cenne byłoby chociażby uwzględnienie kwestionariusza, który w sposób ustrukturyzowany pozwalałby na uzyskiwanie tych samych danych od wszystkich włączonych do badania pacjentów. Warto byłoby także wskazać miejsce wykonywania oznaczeń serologicznych, w oparciu o które diagnozowano zakażenie krętkiem bladym. W tej części należałoby także zamieścić informację na temat uzyskanej zgody komisji bioetycznej, lub chociażby fakt uzyskania zgody od rodziców na włączenie do badania czy też zgody Dyrekcji Szpitala na wykorzystanie danych zawartych w archiwalnej dokumentacji medycznej. Ponadto piśmiennictwo odnoszące się do przeprowadzonych analiz statycznych powinno zostać uwzględnione w całościowym spisie piśmiennictwa, a nie stanowić odrębny aneks.

W toku przeprowadzonych prac badawczych stwierdzono, że kiła pozostaje istotnym problemem zdrowotnym, szczególnie w populacji w wieku reprodukcyjnym, a liczba dzieci urodzonych z matek zakażonych krętkiem bladym nie maleje w ostatnich latach. Powyższe sprawia, że w Polsce należy położyć szczególny nacisk na zwiększenie liczby badań przesiewowych w kierunku kiły, ze szczególnym uwzględnieniem programów profilaktycznych w grupach ryzyka, skutecznego systemu raportowania zakażeń oraz prowadzenia nadzoru nad diagnostyką i leczeniem osób zakażonych. Konieczne jest także zwiększenie dostępności badań serologicznych i konsultacji wenerologicznych dla kobiet ciężarnych, ustalenie jednolitego sposobu leczenia i monitorowania poleczeniowego, a także umożliwienia odczulania kobiet uczulonych na penicylinę.

Uzyskane przez Doktorantkę wyniki zostały porównane z wynikami przedstawionymi przez innych badaczy. Podobnie jak we wprowadzeniu, również w dyskusji Doktorantka wykazała się bardzo dobrą znajomością badanego zagadnienia, biegłością w wyszukiwaniu adekwatnych dla danej tematyki opracowań naukowych oraz umiejętnością porównania

własnych wyników z wynikami innych autorów. Dyskusja prowadzona jest dojrzała, a Autorka starannie wyważa formułowane stwierdzenia i krytycznie odnosi się do własnych wyników badań. Jak już wspomniano, spis piśmiennictwa obejmuje 88 pozycji, w zdecydowanej większości aktualnych, publikowanych w wiodących periodykach o zasięgu międzynarodowym. Cytowanie poszczególnych pozycji piśmiennictwa jest prawidłowe, a sam spis przygotowany starannie, zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dla tego typu rozpraw naukowych, choć w niektórych przypadkach autorka nie podaje numerów stron dla danego artykułu. Rozprawa doktorska uzupełniona jest o streszczenie w języku polskim i angielskim. W oparciu o przeprowadzone badania Monika Karlikowska-Skwarnik sformułowała 7 wniosków, które są zasadne i znajdują odzwierciedlenie w przeprowadzonych przez Doktorantkę analizach.

Podsumowując, oceniam rozprawę doktorską lek. **Moniki Karlikowskiej-Skwarnik** pozytywnie. Na powyższe stwierdzenie wpływa przede wszystkim ważność podjętego przez Doktorantkę tematu badań, duże znaczenie praktyczne uzyskanych wyników oraz dużą grupę dzieci poddaną analizie. Realizacja założonych celów badawczych, odpowiednio dobrane i zastosowane metody badawcze, a także swobodne poruszanie się w zakresie tematyki realizowanego zagadnienia wskazują, że Autorka jest osobą umiejaczącą zaplanować i prawidłowo przeprowadzić badanie naukowe, krytycznie omówić uzyskane wyniki w odniesieniu do obserwacji innych autorów oraz prawidłowo sformułować wnioski końcowe. Pragnę stwierdzić, że rozprawa spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595, z późniejszymi zmianami). W związku z powyższym przedkładam Senatowi Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu wniosek o dopuszczenie lek. Moniki Karlikowskiej-Skwarnik do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z wyrazami szacunku i poważania,

Prof. dr hab. n. med. Adam Reich
specjalista dermatolog-wenerolog
tel. 605 076 722 1414536